

SENTÈNCIA

En nom del Poble Andorrà.-

A la vila d'Andorra la Vella, el 27 de setembre del 2019

Reunida la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del magistrat Sr. Albert ANDRÉS PEREIRA, que ho és del Tribunal Superior de Justícia, i els magistrats Sr. Vincent ANIÈRE i del Sr. Carles CRUZ MORATONES, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- En data 9.1.19 el Tribunal de Batlles va dictar Sentència i va decidir :

“que ha de desestimar i desestima l'acció civil en demanda d'indemnització de danys i perjudicis derivats de l'accident d'esquí ocorregut el 12 de gener del 2013, formulada aquesta pel Sr. J.C.E contra el Sr. O.B.P així com contra la mercantil “C.AS, S.A.U.”, en triomfar l'excepció de cosa jutjada articulada pels defenents, devent l'instant d'aquest plet assumir el pagament de les costes processals ocasionades en els termes indicats en el darrer Considerant.”

II.- Contra l'esmentada resolució formula recurs d'apel·lació la representació processal del Sr. J.C.E i, en virtut dels arguments que exposa en el seu escrit de conclusions de data 30.4.19, demana que es revoqui la sentència d'instància i es procedeixi a l'estimació del recurs, estimant els seus extrems els pronunciaments continguts en l'escrit de demanda i es condemni a les parts recorregudes al pagament de les costes processals de primera i segona instància amb expressa inclusió dels honoraris d'advocat i procurador.

III.- La representació processal del Sr. O.B.P per escrit de contesta a les conclusions de data 23.5.19 sol·licita que es confirmi íntegrament la resolució

recorreguda, i s'imposi la totalitat de les costes causades per la tramitació de la present instància, inclosos els honoraris derivats de la intervenció d'advocat i de procurador a la recurrent.

Altrament, la representació processal de la societat C.AS SAU presentà en data 23.5.19 el corresponent escrit de contesta a les conclusions mitjançant el qual demana la confirmació de la sentència d'instància i la imposició al recurrent de les costes processals incloent els honoraris d'advocat i procurador d'ambdues instàncies.

Ha actuat com a magistrat ponent el Sr. Carles CRUZ MORATONES.

FONAMENTS DE DRET

PRIMER.- En el present procediment, la part agent reclama l'exercici de l'acció civil derivada de contravenció penal que fou establerta pel Tribunal de Corts en la seva sentència de 24 de febrer de 2016.

La sentència d'instància no entra en el fons de la seva reclamació de danys i perjudicis per considerar que ha existit l'excepció peremptòria de cosa jutjada.

Contra tal decisió s'alça la part agent.

SEGON.- Hem de tenir present que la sentència d'instància considera l'excepció de cosa jutjada en base a que en el procediment penal, la part perjudicada i querellant va afirmar que ja concretaria l'acció civil més endavant, posteriorment en l'acte del judici va demanar al Batlle penal que ho faria en execució de sentència, cosa que no es va resoldre perquè la sentència penal va ser absolutòria. El Tribunal de Corts malgrat establir la condemna penal, va desestimar entrar en l'acció civil perquè va considerar que només es podia deixar per execució de sentència quan de manera excepcional, la part perjudicada no hauria pogut determinar fins aquell moment el quantum de la seva acció, d'aquí que reservés l'acció civil per a la jurisdicció civil. En haver aquest Hble. Tribunal dictat sentència condemnatòria, la part perjudicada va iniciar el plet civil que ha donat origen a les presents actuacions. Doncs bé, esdevingut tot això, la sentència d'instància considera que el fet de no haver exercit l'acció civil durant el procés penal, ara ja no es pot jutjar en un procés civil, doncs ja concorre l'excepció de cosa jutjada material.

TERCER.- Cal acudir al redactat dels articles 18 a 20 del Codi de

Procediment Penal aplicable que diuen el següent:

“Article 18

L’acció civil pot ser exercida per tota persona que hagi sofert danys i perjudicis causats pel delicte o la contravenció penal. Pot intentar-se conjuntament amb la penal o, separadament, en judici civil. En aquest darrer cas no es pot exercir l’acció civil fins que hagi estat resolta l’acció penal per sentència ferma o es dicti aute de sobreseïment definitiu o provisional.

La constitució en actor civil pot produir-se en qualsevol moment del procediment fins al darrer dia del termini concedit al Ministeri Fiscal per presentar l’escrit de qualificació jurídica.

Tota persona que exerceixi l’acció civil ha de manifestar-ho expressament, i designar advocat i domicili al Principat on se li puguin fer les notificacions degudes. En la primera declaració s’assabenta el perjudicat del contingut del present article.

El Ministeri Fiscal ha d’exercir també l’acció civil juntament amb la penal sempre que el perjudicat no s’hagi constituït en actor civil o hagi fet reserva, desistit o renunciat expressament a la seva reclamació civil.

Article 19

En qualsevol estat del judici, la part perjudicada pot desistir de la seva reclamació civil, tot i que queda responsable de les costes causades.

Article 20

La reserva, el desistiment o la renúncia de l’acció civil no impedeix ni suspèn l’exercici de l’acció penal.”

QUART.- D’aquest redactat es conclou clarament, pel que ara interessa, el següent: 1) l’acció civil és sempre accessòria a la penal, 2) és una facultat del perjudicat exercir-la de manera conjunta a l’acció penal o pel contrari, pot fer reserva, desistir de l’acció civil ja exercitada o haver renunciat expressament a la seva reclamació; 3) en qualsevol estat del judici penal, la part perjudicada pot fer ús d’aquesta facultat de reserva, de renúncia o de desistiment, però pot veure’s obligat a pagar les costes causades en aquest darrer cas, si hi ha motiu per imposar-les; 4) si exercita l’acció civil conjuntament ho ha dir abans de que acabi el termini de qualificació provisional del Ministeri Fiscal (en el cas de delictes, però no de contravencions penals on no existeix aquest tràmit de qualificació).

És a dir, que en cap cas en el procediment penal hi ha un termini de caducitat pel perjudicat que l’obligui, abans d’escolar-se, a exercitar l’acció civil. Fins i tot, en el moment del judici pot renunciar a l’acció civil, amb reserva d’accions.

CINQUÈ.- Tot i que la sentència d’instància estima la concurrència de l’excepció de cosa jutjada, cosa que mai pot concorre perquè precisament l’acció civil no ha estat “jutjada” en el procés penal (d’aquí que encertadament el Tribunal de Corts faci expressa reserva d’accions civils), el que realment

expressa la sentència és que li ha transcorregut el termini per interposar-la en el procés penal, com si d'una obligació amb termini de caducitat l'afectés, cosa que ja hem vist que no és així. L'Hble. Tribunal d'instància fa una lectura equivocada de la sentència de la Sala Penal de 27.3.15 de la qual extrau el següent fragment: *"...la reserva d'accions civils ni dóna ni treu drets a favor de qui es fa la reserva perquè és el jutge civil qui s'ha de pronunciar si les accions es van o no exercitar en el procés penal, de forma que es pot fer pel jutge penal la reserva d'accions i el jutge civil considerar que hi ha cosa jutjada i pel contrari, la sentència penal pot no fer la reserva i el jutge civil estimar-les per considerar que no van ser exercides en la jurisdicció penal."*

Compartim plenament aquesta afirmació que, en resumit, indica que la darrera paraula sobre l'acció civil la de tenir el jutgador civil i determinar si ha existit o no exercici de l'acció civil en el procediment penal. Justament és el que decidim: no es va exercitar ni determinar l'acció civil. Es va afirmar en la querella inicial (foli 111) que ja es determinaria el quantum en el moment processal oportú; es va demanar en el judici oral que es resolgués en execució de sentència i es va finalment decidir pel Tribunal de Corts que no es podia deixar per execució de sentència i que li reservava les accions civils. Resulta evident que el pronunciament sobre la reserva d'accions no vincula al jutgador civil (com tampoc altres consideracions sobre l'acció civil del Tribunal de Corts) però es dóna, en el present cas, una perfecta coincidència amb el Tribunal Penal. No s'ha jutjat l'acció civil ni tenia obligació el perjudicat d'exercir-la i té ara el dret a acudir a la jurisdicció civil a fer-ho, com també podria fer-ho en cas d'absolució penal, en considerar que va existir com a mínim una culpa lleugeríssima que justifica la responsabilitat extracontractual.

Podrà, posteriorment, en el procés civil, al·legar la part defenent –si és el cas- la prescripció de l'acció que, però pel que aquí interessa, recordem que en el cas de sentència condemnatòria penal és de trenta anys (Usatge *omnes causae*), com ja hem tingut ocasió de reiterar en les nostres sentències (STJC 400/11 i 152/08, entre d'altres).

SISÈ.- En conclusió, en cap cas pot concorre l'excepció de cosa jutjada quan la part agent no ha pogut o volgut que es ventilés el seu dret a l'acció civil de rescabament de danys i perjudicis davant la jurisdicció penal, perquè la llei li permet reservar-ho davant la jurisdicció civil, i és el que ha esdevingut.

Deixar-la ara sense enjudiciament de la seva pretensió, seria una greu infracció de l'article 10 de la Constitució que l'empara en el dret a la jurisdicció, així com al dret de defensar els seus interessos.

De conformitat amb la Doctrina establerta en l'Aute de 27-6-16 (ATJC 486/15), hem de retornar les actuacions a la Batllia a fi que procedeixi a dictar nova sentència, entrant en el fons de l'assumpte a la major brevetat possible a la vista de la llarga durada de la tramitació del present litigi que es remunta al dia 3 de maig de 2016.

SETÈ. L'èxit del recurs s'ha de traduir, en matèria de costes processals, en la no imposició de les costes d'aquesta alçada (arg. Novel·la 82, cap. X).

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

ESTIMAR el recurs d'apel·lació interposat per la representació processal del Sr. J.C.E contra la Sentència dictada per l'Hble. Tribunal de Batlles en data 9 de gener del 2019, que revoquem íntegrament en el sentit de desestimar l'excepció de cosa jutjada i **a fi que l'Hble. Tribunal dicti una altra sentència entrant en el fons de l'assumpte, a la major brevetat possible.**

No fem pronunciament de les costes causades en aquesta alçada derivades d'aquest recurs.

Aquesta resolució és ferma i executiva.

Així per aquesta nostra resolució, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-